

Seyfi Öngider: İki Paramaz ve Türk solu

Posted on 23/05/2015

Herhangi bir Türk solcusu, devrimcisi geçmişe dönüp baktığında “atası” olarak kimi görür? Kendisini yakın tarihte kimlerin, hangi hareketin devamcısı olarak değerlendirir? 1968 hareketi içinde yer alan devrimcilerin, gençlik liderlerinin kendilerini “İkinci Kuvay-ı Milliye” olarak nitelendirmelerinden, “İkinci Kurtuluş Savaşı”ndan söz etmelerinden, Samsun’dan Ankara’ya Mustafa Kemal Yürüyüşü yapmalarından biliyoruz ki Atatürk’ü ve Kemalistleri kendilerinin selefi olarak gördüler. Kemalistlerden daha da geriye gittiklerinde ise karşılıklarına çıkan İttihatçılardı. Önce Kemalistler, daha da öncesinde İttihatçılar Türk solcusunun kimliğinin tarihsel olarak inşa edilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Sıradan bir Türk solcusu, devrimcisi kendisini onların bir devamı ama günün şartlarına uygun olarak solda, sınıf siyasetini temel alan bir devamcısı olarak görür.

Kemalistlerle ilgili tartışma az yapılmadı ve solun, sosyalist hareketin Kemalizmden kendisini ayırması gerektiği üzerinde yeterince duruldu. Özellikle Kürt hareketinin de etkisiyle artık bugün itibarıyla sosyalistlerin önemli bir kesimiyle Kemalistler arasında bir mesafenin oluştuğunu söylemek mümkün ama aynı şeyi İttihatçılar için söylemek mümkün değil.

Milliyetçilik virüsü güçlü

Abdülhamit’i deviren, 33 yıllık “istibdat” rejimine son veren İttihatçılar gerçekten ilginç ve karmaşık insanlardır. Öğlen yemeklerini parti merkezinin Cağaloğlu’ndaki ahşap binasında üzüm peynir ekmekle yapan eski telgraf memuru Talat Paşa’nın parada pulda gözü olmayan “dürüst” bir adam olduğu çok söylenmiş, yazılmıştır. Ama bu “dürüst” adam insanlık tarihinin en büyük suçlarından birinin faili, Ermeni Soykırımı’nın da mimarıdır. Ve parada

pulda gözü olmayan bu adam 1915'teki "tehcir" sırasında binlerce Ermeninin katlinden doğrudan sorumlu olan Diyarbakır Valisi Reşit Beyi katil olduğu için değil, hırsız olduğu için, yani öldürülen Ermenilerin altınlarıyla Boğaz'da kendisine yalı almaya kalkıştığı için açığa alıp hakkında soruşturma açtırmıştı. Ünlü gazeteci Süleyman Nazif bu durumu çok veciz bir şekilde dile getirir: "Talat Paşa katil sıfatıyla takdir ettiği Reşit'i hırsız olduğu için azletmişti." İşte Türk solcuları bu İttihatçuları kendilerinin selefi olarak görüyorlardı ve tam da bu hakikatleri tartışmaktan, yeni kuşaklara aktarmaktan uzak duruyorlardı. Bu tarzda oluşan bir sol kimliğe milliyetçilik virüsünün girmesi ve onu hastalandırması kaçınılmazdır.

Milli komünizmin önemli ismi, bugünkü ulusalcı solcuların atalarından romancı Kemal Tahir, Devlet Ana romanında milli mücadelenin nasıl başladığını ve geliştiğini bu hırsız ve katil eski valinin İstanbul'da kısıtılması ve intihar etmesiyle anlatmaya başlar.

Geleneksel soldan devrimci bir kopuş olduğuna şüphe edilemeyecek Mahir Çayan'ın Kesintisiz Devrim tezlerinde "Kemalizm, küçük-burjuvazinin en sol, en radikal kesiminin milliyetçilik tabanında anti-emperyalist bir tavır alışıdır. Bu yüzden, Kemalizm soldur; milli kurtuluşçuluktur. Kemalizm, devrimci-milliyetçilerin, emperyalizme karşı aldıkları radikal politik tutumdur" demesi bir tesadüf değildir. Kemalizme böyle yaklaşan bir solun "Kemalistlerin kostümlü provası" denilen İttihatçuları da Osmanlı'nın ihtilalcisi olarak görmesi ve atası kabul etmesi kaçınılmaz.

1908'den 1923'e...

Oysa 1908'de başlayan ve bir tür "yukarıdan" burjuva demokratik devrim girişimi 15 yıla yayılan ve kesintilerle devam eden sancılı bir süreç olarak 1923'te Cumhuriyetin ilanı ile sona ermiştir. Türkiye'deki sol-sosyalist hareket cumhuriyetin ilanını asıl devrim olarak, "Cumhuriyet devrimi" olarak selamlarken aslında bitiş noktasını başlangıç veya zirve noktası olarak selamlamaktadır. Böylesi bir tarih bilincinin enternasyonalist bir sol-sosyalist kimliği

ortaya çıkarması mümkün mü?

Kadir Akın'ın Ermeni Soykırımı'nın 100. Yılında çıkan Ermeni Devrimci Paramaz kitabı tam da bunlar üzerine yeniden düşünmeye, tartışmaya bir davet ve tabii aynı zamanda bir tür özeleştiri niteliğini taşıyor. Kitaba bir önsöz yazan Mahir Sayın da aynı noktaya vurgu yapıyor; Akın'ın hayat hikâyesini anlattığı Paramaz'ın gerçek adı Madteos Sarkisyan'dı, Sayın ise geçtiğimiz Ekim ayında Kobani'de İŞİD'e karşı savaşırken hayatını kaybeden ve kod adı "Paramaz Kızılbaş" olan Suphi Nejat Ağrnaslı'yı hatırlatıyor ve bu iki Paramaz arasındaki ilişkinin

kurulması gerektiğini vurguluyor.

Gerçekten de 1915'te yargılanan Ermeni devrimci Paramaz mahkemede şöyle diyordu: "Biz sadece Ermenilerin kurtuluşu için çalışmıyoruz, bütün insanlığın kurtuluşu için çalışıyoruz, bizim vatanımız bütün dünyadır... Bu ülkenin refahı için yapmadığımız ne kaldı? Ermenilerin ve Türklerin kardeşliğini sağlamak için ne fedakârlıkları kabul ettik. Ne kadar enerji tükettik ve ne kadar çok kanımızı akıttık. Bu kadar acıya katlanmamızın nedeni güven yoluyla birbirimizi yükseltmek idi. Ve bizim karşılaştığımız nedir? Yalnızca bizim olağanüstü çabalarımızı yok saymakla kalmadınız, aynı zamanda bilinçli olarak bizi imha etmeye çalıştınız. Şunu unuttunuz ki, Ermenilerin imha edilmesi bütün Türkiye'nin yıkımı demektir." (sf. 28)

İlk Paramaz'dan yüz yıl sonra ikinci Paramaz da Kobane'ye giderken bıraktığı mektupta şöyle diyordu: *"Türkiye'nin batısında sıradan emekçi insanların hayatını büyüleyecek, sıradan kahramanlar çıkaracak büyük bir çıkışın tohumlarını, hakikat arayışçılığının öncü ve artçı örgütünü yaratmanız dileğiyle. Her yürek devrimci bir hücredir! Hayalgücü iktidara!"*

Haziran 1915'te 20 yoldaşıyla birlikte İstanbul-Beyazıt'ta idam edilen ilk Paramaz'la, Ekim 2014'te Kobane-Miştener Tepesi'nde Kürt yoldaşlarıyla birlikte can veren ikinci Paramaz arasındaki kopuk zincirin halkaları tamamlanırsa Türkiye'deki sol-sosyalist hareketin milliyetçilikle sakatlanan hastalıklı kimliğinin sağaltılması gerçekten mümkündür. 21 yaşında Samsun'dan Ankara'ya Mustafa Kemal Yürüyüşü'ne öncülük eden Deniz Gezmiş'in nereden nereye geldiği dört yıl sonra, 25 yaşında idam sehpasında can verirken "Yaşasın Türk ve Kürt Halklarının Kardeşliği" diye haykırmasından anlaşılır. O'nunla aynı yollardan yürüyüp bugün 60'larında, 70'lerinde olanların Kürtlerden nasıl uzak durmaya çalıştığını, Ermeni soykırımını nasıl ağzına bile almaya yanaşmadığını, hatta bazılarının Ermeni Soykırımı'nın mimarı Talat Paşa'ya nasıl sahip çıktığını, soykırımı inkâr etmek için nasıl uğraştığını görünce "ulusalcı sol" denilen bir ucubenin etki alanının sanıldığından çok daha geniş olduğu ve nerelerden geldiğini anlamak kolaylaşıyor. Kadir Akın'ın kitabı bütün bunlar üzerine yeniden düşünmeye ve tartışmaya bir çağrı...

Kaynak: siyasihaber.org

